

Afrika éghajlata és vízrajza

1. A legforróbb földrész

Területének **95%-a a forró övezetben** fekszik → a legforróbb kontinens.

A trópusi övezet övei az Egyenlítőtől a sarkok felé haladva:

- egyenlítői öv – egyenlítői éghajlat (szinte minden nap esik az eső)
- átmeneti öv – szavanna éghajlat (nyáron esik az eső)
- térítői öv – trópusi sivatagi éghajlat (szinte soha nem esik az eső)

Területének **5%-a a mérsékelt övezetbe**, azon belül a meleg mérsékelt övbe tartozik:

A kontinens észak peremén mediterrán éghajlat, a délnyugati részén is mediterrán éghajlat, a délkeleti részén pedig szubtrópusi monszun éghajlat uralkodik.

A magashegységekben az övezetesség a tengerszint feletti magasság függvényében alakul – pl. **Kilimandzsáró, Ruwenzori.**

Függőleges övezetesség: magashegységekben a földrajzi övezetesség elemei egymás felett rendeződnek övezetekbe, övekbe.

[**Általános jellemzők:** Magashegységekben a tengerszint feletti magasság határozza meg az övezeteket. Felfelé haladva csökken a hőmérséklet, nő a csapadék mennyisége. Egymás felett helyezkednek el az övezetek, övek.]

2. A sivatag szélén – a Száhel öv

A Szahara egyre terjeszkedik délre.

A Szahara és a szavanna határán: a **Száhel öv** („a sivatag partja”).

Időnként elmarad a minimális csapadék is, sok az állat → nincs mit legelni, nincs ivóvíz → elhullanak az állatok, éhen halnak az emberek vagy elvándorolnak.

Hogyan küzdenek a terjeszkedő sivataggal szemben?

- esővíz tárolása,
- faültetés,
- több szerves trágya használata,
- újabb kutak fúrása

Probléma még: rossz minőségű ivóvíz, betegségek, járványok.

3. Hömpölygő folyamatok és kiszáradt medrek

- Afrika nagy folyói az **egyenlítői övben** erednek.
- A sivatagos területeken **időszakos vízfolyások** találhatóak (arab eredetű nevük: **vádi**).
- Nagy terület ún. **belső lefolyású terület**.
- **Belső lefolyású területek: Azok a területek, ahonnan a folyók vize nem jut el a tengerekbe, óceánokba.**
- A folyókon **sok vízesés** található. Pl. **Viktória-vízesés**.
- A folyók nagy vízenergia-potenciállal rendelkeznek még.
- Asszuáni Nagy-gát.

A jelentősebb folyók (4)

1. Nílus

- Földünk második leghosszabb folyója (az Amazonas után).
- Két forrása van: **Fehér-Nílus** és **Kék-Nílus**.
- Az összefolyásuk után a Nílus a Szaharán halad keresztül → jövevényfolyó lesz.
- **Jövevényfolyó: az a folyó, amely olyan területen halad végig, ahol nem tudna megszületni, ezért jelentős vízvesztést szenved, akár teljesen el is veszti a vizét.**
- Nyáron árad, s ősszel terítene szét a termékeny iszapot Egyiptomban, de ma már nem teszi.
- Deltatorkolata van: Egyiptomban éri el a Földközi-tengert.

2. Kongó

- Földünk második legnagyobb vízhozamú folyója (az Amazonas után).
- Afrika legnagyobb vízgyűjtő területével rendelkező folyó.
- Sok zuhatag van a folyón → csak bizonyos szakaszokon hajózható.
- Tölcsértorkolattal éri el az Atlanti-óceánt.

3. Niger

- Afrika második legnagyobb vízhozamú folyója.
- Afrika harmadik leghosszabb folyója.
- A guineai hegyekben ered s Nigéria területén deltatorkolattal éri el a Guineai-öbölt.
- Sok vízerőmű épült rá.

4. Zambézi

- Zambiában ered, Mozambikban éri el az Indiai-óceánt, deltatorkolattal.

4. Afrika állóvizei (4)

A Közép-afrikai-árok alján a **Tanganyika-tó** (földünk 2. legmélyebb tava, az oroszországi Bajkál-tó után) és a **Malawi (Nyasza)-tó**.

Afrika legnagyobb tava a **Viktória-tó** (egy tál alakú mélyedést tölt ki).

A **Csád-tó** vize mára gyakorlatilag eltűnt.

Vízgyűjtő terület: a földfelszín azon része, ahonnan egy adott vízfolyás a vizét összegyűjti.

Vízhozam: a meder adott keresztmetszetén egységnyi idő alatt átfolyt vízmennyiség. [m^3/s]

Deltatorkolat: a folyó ágakra szakadozik, hordalékát legyezőszerűen szétteríti.

Tölcsértorkolat: hosszú, keskeny, többnyire mélyebb vizű torkolat.